

govoru, da je to prva nemška izdaja po svetovni vojni in da so prispevke za posamezne dežele po možnosti revidirali in da so zlasti upoštevane države, ki so nastale po svetovni vojni. Toda tej trditvi moramo oporekati, vsaj kolikor se tiče naše države. Prispevek za Jugoslavijo (tak je naslov dotičnega pregleda) šteje 14 strani. Pod naslovom je omenjeno, da ima država prebivalcev 12,000.000 in glavno mesto Beograd 125.000, potem pa sledi pregled srbskega prava, ne da bi bilo le z besedico omenjeno, da je to samo pravo srbskega pravnega ozemlja. Od novejših zakonov sta v tem pregledu samo omenjeni ustava iz l. 1921. in naredba prav. min. o pospežitvi poslov pri sodiščih iz l. 1921. Kdor se ne spozna, mora po tem poročilu misliti, da je Jugoslavija enotno pravno ozemlje. Naj še navedemo, da je tudi v italijanskem pregledu prikazan še stari odvetniški zakon in niso zabeležene izpremembe po novem zakonu iz l. 1927. To vse kaže, da prireditelji niso nastopali s tisto vestnostjo, ki je pri takšnih delih potrebna.

Dr. R. Sajovic.

Maklecov Aleksander: Pravovaja obrana mlodeži v Čehoslovackoi Republike. Posebni odtis iz »Russkaja škola na rubežom« št. 29—30. Praga 1929. Str. 34.

Šuklje Fran: Ustava in uprava. Ponatis iz »Časa« l. XXIII. Ljubljana. 1929. Str. 20.

Za zaščitu i osiguranje radnika. Beograd. 1929. Memoar centralnog sekretarijata radničkih komora i slobodnih radničkih sindikata podnet predsedniku ministarskog saveta i ministru socialne politike. Str. 79.

Zakon o advokatima za kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca. S predgovorom i opaskama. Zagreb. 1929. Naklada Društva odvjetnika u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji. Str. 66. Cena 16 Din.

Zakon o zemljiškem katastru. Ljubljana. 1929. Tiskovna zadruga. Str. 29. Cena s poštnino 13 Din.

Zakon o advokatih za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ljubljana. 1929. Tiskovna zadruga. Str. 65. Cena s poštnino 19 Din.

Zakon o ureditvi rednih sodišč. Zakon o sodnikih rednih sodišč. Zakon o državnem tožilstvu. Ljubljana. 1929. Tiskovna zadruga. Str. 96. Cena s poštnino Din 27.—.

Razne vesti.

V Ljubljani, meseca julija 1929.

Proslava štiridesetletnice društva »Pravnika«. Letos, dne 26. januarja je preteklo štirideset let, odkar društvo »Pravnik« obstoji. Ta, nele zanj samo, marveč sploh za slovensko kulturo važni dogodek sklenilo je društvo sicer skromno, a vendar dostojno proslaviti. Dne 20. marca je izšla slavnostna številka »Slovenskega Pravnika« in prinesla poleg izbrane in bogate strokovne vsebine opis društvenega delovanja v preteklih štiridesetih letih

in osebne spomine nekaterih najstarejših članov na društvo. Dne 23. marca se je vršilo slavnostno zborovanje v slovesno okrašeni mestni posvetovalnici ljubljanski. Na shod so prihiteli številni člani iz vseh krajev, posetili so zborovanje zastopniki oblasti in kulturnih organizacij in mnogi odlični javni delavci in popolnoma napolnili dvorano. Galerijo je zasedlo narodno ženstvo in akademiki - pravniki. Trije častni člani, izvoljeni na zadnji glavni skupščini dne 30. januarja 1929, so zasedli posebne častne sedeže ob desni strani predsedniškega mesta.

Točno ob 18. uri popoldne je otvoril načelnik g. dr. Danilo M a j a r o n slavnostno zborovanje in takole ogovoril zborovalce:

»Čutim se dvakrat srečnega, da morem pozdraviti ta sijajni zbor društvnikov in prijateljev v spomin štiridesetletnice našega društva »Pravnika«.

V isti posvetovalnici, četudi malo skromnejši, je bilo, da se nas je pred štirideset leti zbrala skupina slovenskih pravnikov, mlajših in starejših, da smo udarili zakoniti temelj prepotrebneemu združenju domačih pravnikov z zares narodnimi in kulturnimi cilji. Mnogobrojna ni bila ta družba in ni mogla računati na protekcijo od zgoraj. Zavedala pa se je, da ima nujne dolžnosti napram svojemu poklicu in narodu in da jo čaka mnogo in visokih nalog. Navdušenje je vladalo med nami in s tem smo šli na delo.

Če ta skromni začetni položaj primerjamo s tem, kar smo doživeji z društvom preteklih štrideset let, se moramo od srca veseliti uspeha. Le eno naj poudarjam.

Narod je imel dotlej nedostatno obrambo svojega jezika, ki se je v uradih zapostavljal, češ da niti ni sposoben za višjo uradno rabo. Društvo »Pravnik« ni samo z rednim strokovnim slovstvom dokazalo sposobnost jezika za slovensko uradovanje, marveč še za najvišje znanstvene svrhe. Do kolike popolnosti, to kaže nauk na slovenski univerzi in vsestransko znanstveno delovanje naše juridične fakultete.

Društvo »Pravnik« je bilo obrambeno in borbena društvo v najboljšem pomenu besede. Zaslužiło je simpatije, katere uživa, kakor očituje udeležba na današnjem zboru in že znano javno mnenje.

V imenu odbora čast mi je zahvaliti se za te simpatije, ki bodo spodbuda za nadaljnje uspešno delo.«

Načelnikov namestnik g. dv. sv. Božidar B e ž e k je nato pozdravil še enkrat vse prisotne, osobito pa zastopnika ministra pravde dr. Rogino, zastopnika velikega župana dr. Andreiko, divizijskega generala Nedića, ljubljanskega župana dr. Puca, zastopnika zagrebškega pravniškega društva dr. Politea in rektorja dr. Vidmarja.

Zatem je imel g. dr. Fran N o v a k naslednji slavnostni govor:

»Ob priliki današnjega slavlja štiridesetletnice društva »Pravnika« je izšla slavnostna številka »Slovenski Pravnik«, v katerem je izčrpno podana zgodovina in razvoj društva v njegovi štiridesetletni dobi. Ob listanju zanimivega gradiva, nabranega v tej slavnostni številki, me kot pravnika

Slovenca navdaja ponos na sijajne uspehe, ki jih je društvo »Pravnik« z neumornim in trudapolnim delom doseglo. Navdaja nas pa tudi opravičen ponos na idealne borce, tako zaslužne za razvoj, za narodne in kulturne pravice slovenskega naroda.

Zemlja je bila skoro pusta in prazna, ko so idejni predniki in za njimi ustanovitelji društva »Pravnika« začeli orati ledino na slovenskem jezikoslovnem pravniškem polju. Bili so to možje, prožeti globoke ljubezni do svojega naroda, nesebični delavci za splošen narodov blagor. Bili so, danes lahko to rečemo, predhodniki in znanilci nove svetle dobe današnje ujedinjene naše države, v kateri imamo svoje lastno vseučilišče. Kakor obsveti solnce ob zori najprvo vrhove in obsije s svojimi žarki še kasneje doline in ravnine, tako vidimo tudi v preteklosti v onih najkritičnejših časih pred postankom in ob ustanovitvi in razvoju društva »Pravnika« v ospredju sicer morda maloštevilne, a tem jačje in izrazitejše osebnosti, ki so čutile v sebi nujno potrebo in moralno dolžnost, zastaviti svoje sile za cilje in smernice »Pravnika«, za kulturno in narodno osamosvojitve slovenskega naroda. Pičle so bile svoj čas naše narodne pravice. Ko je zavela milejša sapa leta 1848, je zdramila naš narod iz težkega spanja. Kasneje nastopivša absolutistična doba je sicer za trenutek razpihala plahe sadove narodne samozavesti, a zavesti same ni mogla več uničiti. Obistinile so se pesnikove preroške besede: Nas niste spečih, ne boste nas bedečih. Med onimi, ki so bedeli, so idejni predniki, ustanovitelji, takratni in kasnejši sodelovalci društva »Pravnika«.

Neprecenljiva zasluga »Pravnika« je bila ustvarjenje slovenske pravne terminologije. Zamislimo se trenutno v prošle čase. Leta 1881 je izšla sodba kamniškega sodišča v slovenskem jeziku, ki pa je bila od najvišje inštanice razveljavljena kot nična, češ da je izdana v slovenskem jeziku, ki ni v deželi navaden sodni jezik. Seveda ni bil v deželi navaden sodni jezik, ker ga sodišča in oblastva sploh niso hotela priznavati. Nasprotniki so imeli izgovor, da slovenski jezik ni sposoben za uradovanje. Društvo »Pravnik« je, zavedajoč se resnosti položaja, začelo ustvarjati slovenski sodni jezik oziroma izglajati dotedanje izrazoslovje. — Urednik lista ni bil samo jurist, marveč v glavnem lingvist. Roko v roki z izobrazovanjem jezika pa so naši predniki z vso energijo zahtevali od sodišč in drugih oblastev, da uporabljajo v svojem uradovanju slovenski jezik. Seveda ni šlo to brez žrtev. Sodniki Slovenci, ki jim je bila zemlja slovenska sveta in ki so se borili za pravice jezika, so bili preganjani, prišli so v disciplinarne preiskave, trpeli so osebne in materialne žrtve. Stranke in njih zastopniki odvetniki in notarji, ki so vztrajali na svoji pravični zahtevi do rabe slovenskega jezika, so trpeli direktno in indirektno škodo. Bili so deležni mesta pravice, ki so jo iskali, krivice. Pa zaman so bili napori oholih naših narodnih nasprotnikov. Niso pa bile zaman žrtve, ki so jih borci za nacionalne pravice doprinašali. Ti borci so se zbirali okrog društva »Pravnika« in njegovega glasila; »Slovenski Pravnik« nam je bil zaščitni paladij, učitelj in prapor. Ugled lista je bil od dne do dne večji

ne samo v naših ožjih slovenskih mejah. Zgodilo se je celo, da je predsednik višjega deželnega sodišča v Zadru podrejenim inštancam priporočal, da naročajo in proučujejo »Slovenski Pravniki«. Končno so morala priznati tudi sodna in druga oblastva pravice slovenskega jezika, seveda šele po dolgotrajnem a vztrajnem boju celokupne slovenske javnosti. Bil je to boj v pravem pomenu besede Iheringove, boj za pravo in pravico, boj, ki je bil končno venčan s popolnimi uspehi. Gospoda, takrat in tudi še kasneje se je čul rahel občutek, da polagamo Slovenci preveliko važnost na jezikovne pravice, dočim zanemarjamo gospodarske interese naroda. Oblastva niso čutila potrebe, naš narod gospodarsko krepiti. Toda krušna vaba z gospodarskimi interesi ni zapeljala naših prednikov. Jezik je živ pojav narodne samozavesti in da nismo gojili slovenskega jezika in mu skušali priboriti veljave v javnosti, bi izginila tudi narodna zavest. Bili sta pač na tehtnici dve vrednosti, moralna in materialna, gojiti je bilo treba oboji. Pomislite samo, kakšne bi bile naše granice, kako bi se zemlja slovenska krčila, ako ne bi gojili svoje samozavesti, gojili svojega jezika in mu pridobivali veljave v javnosti. Gospoda moja, naperi in z njimi združeni uspehi, ki so jih pridobili pravniki v preteklosti, so bili granitne postavke v razvoju slovenskega naroda. Bili so to lepi časi bojev in naporov, polni idealnega zanosa, strahu in trepetu. Na um bi nam skoro prišle pesnikove besede: Srce je prazno, srečno ni, nazaj si up in strah želi. Toda gospoda moja, boji v življenju ne prenehajo nikdar. Potnik na brezkončni cesti doseže začasno ob horizontu viden cilj, a že se mu odpre nova daljava trudapolnega pota, novi cilji, ki jih mora zopet doseči.

Svojo državo imamo sedaj in svoje vseučilišče. Stavijo se nam s tem novi cilji, za katere se moramo boriti. Pred seboj vidimo težko a hvaležno nalogo, vredno naših naporov: notranjo ureditev in izpopolnitev naše mlade države, ki ji je zgodovina odločila tako važno mesto v družini narodov, razvoj in izpopolnitev našega vseučilišča in drugih kulturnih institucij. To so in to morajo biti sedaj naši cilji.

Dosti onih idealnih borcev v preteklosti za cilje »Pravnikove« pokriva hladna zemlja, kjer snivajo svoj večni sen. Čast in hvaležen spomin njihovim manom! Nad vse razveseljivo dejstvo pa je, da vidimo v svoji sredi še vedno čilega, trajno aktivnega, dolgoletnega predsednika, neumornega boritelja za cilje »Pravnika«, častitega gospoda dr. Danilo Majarona. Njegove ogromne zasluge za društvo, za »Slovenski Pravniki«, na uspehih, ki smo jih dosegli, poudarjamo tudi ob tej današnji slavnostni priliki. Mož, vaje tihega dela v skromnem zatišju, odklanja sicer naše ovacije in manifestacije, toda srčna potreba nam je izraziti mu tudi pri današnji priliki svojo udanostno zahvalo. Hvala in priznanje pa tudi vsem mnogobrojnim drugim starejšim in mlajšim sodelovalcem, ki jih po zaslugah zahvalno omenja slavnostna številka in vsem drugim tihim in požrtvovalnim delavcem, ki so vodili borbo za pravice slovenskega jezika in za našo narodno osamosvojitve. Častita gospoda, možje, ki so se žrtvovali za

cilje »Slovenskega Pravnika«, zahvale niso nikdar zahtevali, pa tudi ne pričakovali. Hvaležnost, to je kapitel zase v človeškem življenju.

Mi, sodobniki in nasledniki naši ne bi bili vredni današnjih uspehov in sadov, ako ne bi pokazali svoje hvaležnosti zaslužnim bivšim in sedanjim borcem, zbranim okoli društva »Pravnika«. Hvaležnost svojo pa pokažemo s tem, da sledimo njihovi poti. In tu izzveni moj apel v prvi vrsti na novo generacijo, na mladino.

Pohlepna sebičnost, brezsrčen egoizem ne koristi celoti, pa tudi ne pomiri posameznika. Smisel za skupnost zahteva od posameznika žrtev, plemenito omejevanje svoje svobode. Posameznik se mora zavedati, da ni sam v življenju, marveč da je treba imeti obzir na sočloveka, sotrpina. Že v zgodnji mladosti treba je vcepljati mladini obzirnost na okolico, smisel za skupnost, požrtvovalnost za splošen procvit in blagor. Vsakdo mora čutiti v sebi moralno dolžnost, posvetiti pozornost tudi splošnim interesom, žrtvovati del svojih duševnih sil ali svojih materialnih sredstev, s čimer je pač narava in usoda posameznika obdarovala v blagor skupnosti, društva, države in človeštva. Le tedaj bo narod jak in le tedaj bo država jaka, kadar bo doprinala vsakdo iz lastne iniciative in iz lastnega razumevanja primerne žrtve za skupnost.

To naj bo confiteor, tudi to naj bo religija naše mladine.

Visoki in težki cilji ne smejo nikogar plašiti, človek raste s svojimi cilji. Svojim prednikom izkažemo se hvaležne samo tedaj, ako sledimo njihovim idealom in njihovi požrtvovalnosti za splošno dobro. Le na ta način bomo ohranili pridobljene dobrine in čuvali svetinje, ki so nam jih priborili naši predniki. Le na ta način dovršimo svojo moralno dolžnost napram sebi in državi in le na ta način dosežemo nove plemenite cilje splošnega kulturnega in socialnega napredka.

V tem smislu, častita gospoda, ostanimo fanatični in požrtvovalni borci za skupno lepo in blago, pravo in pravico, državo in človeštvo.

Za tem govorom, ki je izzval, že ko je bil omenjen načelnik dr. Majaron, navdušene ovacije, enake pa tudi pozneje, je g. dr. sv. Bežek sporočil, da je zadnja glavna skupščina izbrala za častne člane zbog njih velikih zaslug Ivana Okretiča, podpredsednika stola sedmorice odd. B, dr. Jura Hrašovca, odvetnika v Celju, in Aleksandra Hudovernika, predsednika notarske zbornice. Čestitajoč jim jih je prosil, naj sprejmejo častne diplome. Zborovalci so izročitev diplom spremljali s splošnim in velikim odobravanjem.

K besedi se je oglasil ljubljanski župan g. dr. Dinko Puc in čestital v imenu mesta društvu, naglašajoč, koliko koristi ima Ljubljana zaradi plodonosnega društvenega delovanja. G. predsednik višjega deželnega sodišča dr. Anton Rogina je čestital v imenu zadržanega ministra pravde dr. Srskića in orisal v daljšem govoru zasluge »Pravnika« za pravosodno upravo. Vladni svetnik g. dr. Rudolf Andrejka je čestital v imenu velikega župana ljubljanske oblasti in naglašal »Pravnikove« uspehe v je-

zikovnem oziru tudi pri upravnih oblastvih, kjer je pa šele s prevratom dobil slovenski jezik vse svoje pravice. Kot pravnik in član zagrebškega pravniškega društva je govoril odvetnik g. dr. Ivo Politeo. Mali narodi da se morejo uveljaviti le z idejnimi in etičnimi dobrinami, z ustvarjanjem teh dobrin pa je društvo mnogo pripomoglo slovenskemu narodu, ki se ponaša z vzornim sodstvom, vzorno administracijo in idealno univerzo. Končno je poudarjal solidarnost med slovenskim in hrvatskim pravniškim društvom, ki se kaže tudi na zunaj, kajti novi »Pravnikov« častni član g. Okretič je zaeno tudi podpredsednik zagrebškega pravniškega društva. G. odvetnik dr. Juro Hrašovec se je zahvalil za počastitev v imenu novih častnih članov. Končno je čestital v imenu »Slovenske Matice« njen predsednik, prosvetni šef g. dr. Drago Lončar, spominjajoč na pretekla leta, ko sta delovali obe društvi za iste cilje, ustanovitev slovenske univerze.

Prečitani so bili nato pismeni in brzojavni pozdravi, ki so jih poslali: ljubljanski škof dr. Anton Jeglič, veliki župan mariborski dr. Schaubach, univ. prof. dr. Teodor Taranovski za Rusko Akademsko Grupo v KSHS, univ. prof. E. Spektorski za Ruski naučni institut v Beogradu, univ. prof. A. Dobroklonski za društvo ruskih učenjakov v KSHS, dr. Fran Kovačič za Zgodovinsko društvo v Mariboru, odvetnik dr. Hugo Werk, univ. prof. Mihajlo Jasinski, dr. Gjorgje Tasić in dr. Ante Verona, konzul Češkoslovaške republike dr. Resl in predsednik oblastnega odbora mariborske oblasti dr. Fran Leskovar.

G. dr. Bežek je prečital nato brzojavko, ki jo je poslal z zborovanja Nj. Vel. kralju in ki se glasi: »Današnja slavnostna skupščina, ki proslavlja štiridesetletnico ustanovitve društva »Pravnika«, izraža z navdušenjem najglobljo udanost in neomajno zvestobo Njegovemu Veličanstvu in celemu Kraljevskemu domu.« Med navdušenim odobravanjem te brzojavke je g. načelnik zaključil slovesno zborovanje. —

Zvečer istega dne ob 20. uri se je vršil v lepo okrašeni veliki kazinski dvorani svečan banket, ki se ga je udeležilo okoli 100 društvenikov. Poleg starih borcev za »Pravnikove« ideale so sedeli mlajši člani, povabljeni so bili na banket tudi zastopniki slušateljev ljubljanske juridične fakultete. Banket je potekel nad vse pristrčno, neomajno vero v visoke društvene cilje pa so podkrepile izrečene napitnice. Dv. sv. Bežek je pozdravil društvenega načelnika. Ginjen se mu je zahvalil načelnik dr. Majaron. Dr. Ravničar je omenjal solidno, skromno delo društvenih najstarejših članov kakor delo polno idealov, a vendarle sloneče vedno na realni podlagi. Dr. Dolenc se je zahvalil za prisrčen pozdrav hrvatskih pravnikov, poudarjal vezi med njimi in slovenskimi pravniki ter izrazil željo, da bi skoro postalo pravilo: Član »Pravnika« je obenem tudi član zagrebškega pravniškega društva. Dr. Kušej je naglašal harmonične vezi, ki družijo teoretike in praktike pri vzajemnem sodelovanju, dr. Grasselli se je spominjal ustanovitve in delovanja tržaške »Pravnikove« podružnice. Dr. Adlešič je apeliral na akademsko mladino, stavljač ji za

vzglede stare člane. Dr. Böh m je poudarjal delovanje nepravnikov v pravniškem društvu. V imenu društva slušateljev juridične fakultete je pozdravil društvo predsednik P o t o k a r. Dr. Egon S t a r e je kazal na osemletno delo Tržaškega pravniškega društva, ki je nastalo iz bivše tržaške podružnice. A. H u d o v e r n i k se je spominjal zadnjih jezikovnih borb pred ljubljanskim okrajnim sodiščem. Končno se je zahvalil dr. P o l i t e o za navdušeni pozdrav in se dotaknil starih vezi, ki družita »Pravnik« in zagrebško pravniško društvo.

Skoro do polnoči je trajal banke t. Po banketu se je udeležila večina udeležnikov čajanke, ki so jo priredile v prostorih ljubljanskega kluba soproge ljubljanskih pravnikov in ki so se je udeležili tudi številni slušatelji ljubljanske juridične fakultete.

V lepi harmoniji, kakor jo sploh kaže vse društveno delovanje, je poteklo spominsko slavlje. Vsem, ki so pripomogli do lepega uspeha, se zahvaljuje zato društvo »Pravnik«.

Kronika društva »Pravnik«. V letošnji pomladi so predavali v »Pravniku«: Dne 20. marca g. univ. prof. Aleksander M a k l e c o v: »Zločini zoper osebno svobodo po novem kazenskem zakoniku«; dne 10. aprila g. univ. prof. dr. Aleksander B i l i m o v i č: »Racionalizacija gospodarstva«; dne 17. aprila g. ravnatelj in docent dr. L u d o v i k B ö h m: »Karteli in stališče države nasproti njim«. — Njegovemu Veličanstvu kralju Aleksandru je društvo, ko je dovolil, da se ljubljanska univerza imenuje po njegovem imenu, poslalo dne 29. aprila zahvalno brzojavko te-le vsebine: »Vaše Veličanstvo je izkazalo ljubljanski univerzi najvišje odlikovanje, ko je dovolilo, da se sme nazivati z Visokim imenom Vašega Veličanstva. Društvo »Pravnik«, pod čigar praporom so slovenski pravniki v pretekli dobi čvrsto pripravljali pot univerzi v Ljubljani, se za ta čin visoke naklonjenosti Njegovemu Veličanstvu iskreno zahvaljuje in ga zagotavlja resnične udanosti«. — Na dan 9. junija priredil je odbor društveni izlet v Domžale. Številni izletniki, bilo jih je z družinskimi člani okoli 30, so napravil peš pot od Ježice preko Rašice, Dobena v Domžale. Krasno vreme in lepi razgledi so podžigali ves čas židano voljo izletnikov. V Domžalah jih je pričakoval kamniški srezki poglavar dr. Fran O g r i n. Po kosilu v gostilni pri »Novi pošti« je došlo z vlakom še veliko število društvenikov, ki so si nato skupno ogledali radijsko postajo pri Domžalah. Naprave v postaji jim je prijazno razkazal g. univ. prof. Marij O s a n a. Zatem so se podali vsi izletniki v Slokarjevo gostilno, kjer jim je med prijateljskim kramljanjem in popevanjem narodnih pesmi hitro poteke l čas, ko je bilo oditi na vlak. Izleta so se udeležili v precejšnjem številu mlajši člani, kar je mnogo pripomoglo k veselemu razpoloženju izletnikov. — Na odborovi seji dne 6. aprila so bili sprejeti naslednji novi člani: dr. L e i t g e b Avgust, predstojnik okrajnega sodišča na Vrhniki, T o r n a g o Leon, odvetnik v Ljubljani, dr. M o j z e r Anton, odvetniški kandidat v Ljubljani in pravni pripravnik N o v a k Avgust v Ljubljani, K a r l o v š e k Janko v Celju, dr. T o m i n š e k Teodor v Mariboru.

Žerjav Gregor †. Dne 27. junija t. l. je umrl v Poljčah na Gorenjskem minister n. r. dr. Gregor Žerjav. Pokojnik je postal koj po končanih vseučiliških študijah (l. 1907.), ko se je naselil v Ljubljani kot odvetniški kandidat, član društva »Pravnika« in priobčil v društvenem glasilu marsikatero zanimivo odločbo. V predvojnih letih 1913. in 1914., ko je prišlo v slovenske pravniške centre izven Ljubljane novo življenje in so se skušale ustanoviti v vseh večjih krajih društvene podružnice, je bil agilni Žerjav duša temu gibanju v Gorici. Društvo ga je imenovalo v letih 1913. in 1914. za svojega goriškega poverjenika in ga pooblastilo, da je vodil s članom Rudolfom Sterletom pripravljala dela za ustanovitev »Pravnikove« podružnice v Gorici. Pripravljala dela so se zavlekla, sredi l. 1914 se je Žerjav preselil v Trst, kmalu nato pa je izbruhnila vojna in zamorila društveno življenje v Gorici. Po prevratu je načeloval Žerjav od 21. avgusta 1920. do 11. decembra 1920. kot poverjenik za pravosodje pravosodni upravi v Sloveniji, bil minister za socialno politiko ter za šume in rudnike. Dolgotrajna zavratna bolezen je napravila prezigodaj konec njegovemu življenju, ki ni poznalo nobenega počitka in odmora, ampak se izčrpavalo povsem v delu. Društvo »Pravnik« ohrani svojemu delavnemu članu časten spomin.

Proslava desetletnice univerze v Ljubljani. V slavnostno okrašeni vseučiliški zbornici se je vršila dne 22. junija t. l. proslava desetletnega obstoja ljubljanske univerze. Zbornica z galerijami vred je bila polna slavnostnih gostov: kraljevega zastopnika in zastopnikov vlade, najvišjih uradov, kulturnih društev (med njimi tudi »Pravnika«), slovenskih občin in zastopnikov poklicev, levo galerijo so napolnili akademiki s svojim pevskim zborom. Ob 11. dopoldne je otvoril rektor g. dr. Milan Vidmar slavnostno zborovanje in prečital zakon, s katerim se ljubljanskemu vseučilišču podeljuje naslov: univerza kralja Aleksandra Prvega. Ko je odpel nato akademski zbor himno »Bože pravde«, je izročil ljubljanski župan g. dr. Dinko Puc rektorju umetniško izdelano rektorsko verižico, dar slovenskih občin, naglašujoč, da so prispevali zanjo vsi narodni sloji. V slavnostnem govoru je naglašal rektor g. dr. Vidmar zasluge in doslejšnje delo ljubljanskega vseučilišča, poudarjajoč, da je beležiti za najlepši uspeh zavedni državljanski duh akademske mladine. Pomen kulturnega delovanja univerze je naglašal tudi zastopnik akademikov gospod Zdojšek. Sledila je promocija desetih absolventov za doktorje, in sicer treh filozofov, štirih juristov, enega tehnika in dveh teologov. Akademski pevski zbor je zapel staro »Gaudeamus igitur«, nakar se je izvršila promocija g. dr. Danila Majarona za častnega doktorja tehničnih ved. Promotor g. inž. dr. Zupančič je izvršil promocijski akt s slovenskim nagovorom. Med zvoki fanfar je zaključil nato gospod rektor slavnostno zborovanje.

Ob prvi desetletnici kliče tudi društvo »Pravnik«: Universitas Alexandrina vivat, crescat, floreat!

Preiskava krvnih skupin — v zakonodaji. V dobi vsestranskega izkoriščevanja naravoslovnih pridobitev živimo. Tudi zakonodaja si osvaja za pravosodstvo moderne naravoslovne metode. Načrt zakona o nezakonskih otrokih in o posvojitvi, ki je bil predložen 11. januarja t. l. pod št. 733 državnemu zboru v Nemčiji, se že ozira na probleme ugotovitve očetovstva po preiskavi krvnih telesc roditeljev. Načrt razlikuje ugotovitev očeta od ugotovitve konkumbentov, od katerih bi utegnil biti vsak oče. Glede ugotovljenega očeta obstoji naj globlja vez nego samo dolžnost preživljanja: »samo možni očetje« pa naj bodo edino le dolžni, da otroka preživljajo. Oče je tisti, ki je očetovstvo pri varuškem sodišču po rojstvu otroka priznal in sicer sporazumno z otrokom, oziroma njegovim zastopnikom, ali tisti, ki je bil s sodbo spoznan za očeta. To spoznanje je odvisno od ugotovitve, da se je v dobi spočetne možnosti, ki jo ustanavlja zakon, z materjo spolno združil; toda navzlic taki ugotovitvi se očetovstvo ne sme spoznati, ako mati iz te spolne združitve dete ni mogla zanositi. Ni več govora, da bi morala nemožnost spočetja biti — očitna. Če se n. pr. ob raziskavanju krvnih telesc pride do zaključka, da se od treh konkumbentov dva ne dasta proglasiti za naravnega očeta, potem bi na prvi pogled sledilo, da je tretji konkumbent oče. Toda načrt odklanja to. Tudi pri več konkumbentih ni, da bi moral biti vedno eden spoznan za naravnega očeta. Vsi konkumbenti plačujejo preživitev za otroka; vendar je rešitev problema, da se obsodi le eden izmed njih, ostali konkumbenti pa so njemu dolžni vrniti sorazmerni delež, za prakso tako neumestna, da po našem mnenju ne bo sprejeta v parlamentu. Pravilno pa je, da se poleg naravnega očeta otrokovega ne bodo več ustanavljali samo očetje-plačevalci (Zahlväter). Iz vsega tega pa vidimo, da je problem ugotovitve očetovstva po skupinah krvnih telesc roditeljev dobil pač že svoje upoštevanje, vendar po pravici samo na tak način, da mu niti iz daleka ne gre dominantna ali sodločujoča vloga.

Dr. M. D.

Léon Duguít †. Dne 18. decembra 1928. je umrl v Bordeauxu najboljši zastopnik socialne pravne teorije, Léon Duguít. Opirajoč se na izvajanja g. prof. Tasiča (gl. Arhiv za pravne i društvene nauke, april 1929), bi njegovo doktrino podala na kratko takole:

Vir vsega prava je solidarnost, ta je smoter vsega aktivnega udeleženja državljanov. Pravo je za vse v vsem neka omejitev. Nihče ne sme delati tega, kar sam hoče. Treba je socialne discipline, solidarnosti, vzajemne zavisnosti vseh ljudi. Izvor prava ni individualna volja, niti volja sploh; saj so vse volje enake, zato ne morejo same po sebi tvoriti nobenega pravnega odnošaja. To stori šele društvo, norme ustvarjene po normalni socialni zavesti. Uporabljajoč v pravu, zlasti v javnem, sociološki pozitivizmu, stavlja Duguít na prvo mesto norme, šele na drugo voljo. Priznati mu je veliko zaslugo, da je z jasnimi razlogi ovrigel individualistične nazore. Duguít uči, da slone vse pravice na normi; subjektivnih pravic sploh ni. V pravu so samo funkcije, pravni

položaji, v katere smo postavljeni z normo. Javno in privatno pravo imata isto bazo, socialno solidarnost. V društvu je človek nujno samo relativno svoboden.

Vse pravne akte presoja po njihovem smotru. Uvrstil jih je v prožno celoto, obsegajočo vse moderno življenje. S tem je odpravil fikcije, s katerimi so hoteli stisniti novo življenje v stare kategorije. Mnogo je prispeval k razvoju ideala pravne države.

Zahteval je, da se pravo in zakon ohranita. Po njegovem mnenju ima država samo eno nalogo: ustvariti mora pravo, ki ga stavlja Duguít nad državo. Pojem suverene državne osebnosti se mora ukloniti pravu. Socialni disciplini je podvržena volja vsakega posameznika, oziroma v mednarodnem pravu volja vsake nacije, organizirane v državi. Duguít ne priznava suverene osebe, ki izdaja pravne norme, katerim je podvržena, ker sama tako hoče, temveč neko objektivno socialno vrednoto, norme in javne službe, ki jih ustvarja društvo samo. Oblast je obveznost, ne pa sila. Teoretsko dopušča odpor proti državni oblasti, da celo revolucijo. Toda ker se v socialnem življenju ne moreta dovoliti anarhija in nered, je dopusten odpor samo v oni ozki meji, v kateri javni red ni kršen.

Duguít je ovrzel anarhistično tezo o individualni prostosti, despotično tezo o narodni suverenosti in mistično tezo o družabni pogodbi. Glede mnogih vprašanj je prišel do istih zaključkov kot Kelsen, samo izhajajoč iz drugih premis. Njegov vpliv je zelo velik v domovini, pa tudi izven nje. Posebno blizu je nam Slovanom. **Fini Ahazhizh.**

Taksna zadeva. V dopolnitev pod gornjim naslovom v Slovenskem Pravniku leta 1928, stran 243., objavljenih vrst je oddala k 1. vprašanju (se li naj že dopuščena oprostitev od taks tekom pravnega postopanja zopet odzame, če se naknadno izkaže neresničnost potrdila o siromaštvu) v smislu čl. 43 taks. zak. generalna direkcija posrednih poreza v Beogradu 22. novembra 1928, Br. 129.641 mnenje, da je sodišče kot državno oblastvo dolžno ščititi interese države. Zato mora sodišče na morebitne trditve in predloge glede neistinitosti siromašnega stanja takse oproščene stranke vršiti poizvedbe v svrhu ugotovitve njenega pravega imovinskega stanja. Ako se izkaže, da je stranka dobila potrdilo o siromaštvu — neupravičeno, se ji mora odvzeti in od nje zahtevati naknadno plačilo takse.

J. Sernec.

Natečaja. Na pravniški fakulteti v Zagrebu sta razpisani mesti docenta ali profesorja za meddržavno javno pravo in za trgovsko, menično ter pomorsko pravo. Prošnje je predložiti rektoratu zagrebške univerze in sicer za prvo katedro do vključno 15. oktobra 1929, za drugo tekom enega leta od razpisa v »Službenih Novinah«.